

LIKESTILLINGS- OG DISKRIMINERINGSNEMNDA

Postboks 8049 Dep

0031 Oslo

Tlf. 24 05 59 70/24 05 59 71

mail: post@diskrimineringsnemnda.no

Sak nr. 21/2006

Sakens parter:

A. NTL Landsforening 2, Sentraladministrasjonen (NTL)

B. Forsvarsdepartementet

Uttalelse av 9. november 2006

Likestillings- og diskrimineringsnemndas sammensetning:

Aslak Syse, leder

Else Leona McClimans, nestleder

Thom Arne Hellerslia

Atle Larsen

Arnhild Taksdal

Saken gjelder

Krav om lik lønn for arbeid av lik verdi etter likestillingsloven §§ 5 og 3. Sammenligning av de militære saksbehandlerne i stillingene oberstløytnant, major og tilsvarende grader og de sivile saksbehandlerne i kategoriene rådgiver og seniorrådgiver i Forsvarsdepartementet.

De faktiske forholdene i saken

Tidligere Forsvarets overkommando ble nedlagt 1. august 2003. Dette medførte en overføring av ca. 100 militære til Forsvarsdepartementet, herunder forsvarssjefen. Mange av de overførte ble gitt stillinger som saksbehandlere, tilsvarende departementets sivilt tilsatte.

De militære saksbehandlerne beholdt sitt overordnede tilknytningsforhold til Forsvarets militære organisasjon mens det daglige arbeidsforholdet ble lagt til departementet. Militære saksbehandlere er på samme måte som for andre type tjenester under Forsvarets militære organisasjon, beordret til tjeneste i departementet for en periode på 3-5 år.

Militære saksbehandlere i Forsvarsdepartementet lønnes jevnt over høyere enn sine sivile kolleger.

I gruppen militære saksbehandlere i stillingene oberstløytnant, major og tilsvarende grader er det 88 menn og 4 kvinner. Den prosentvise fordelingen er 96 % menn og 4 % kvinner. I gruppen sivile saksbehandlere i kategorien rådgiver/seniorrådgiver er det 57 menn og 46 kvinner. Den prosentvise fordelingen er 56 % menn og 44 % kvinner.

Høsten 2004 fremmet NTL krav om lik lønn for de sivile og militære saksbehandlerne i henhold til hovedtariffavtalens pkt. 2.3.4. Departementet avsto kravet.

Behandlingen hos Likestillingsombudet og Likestillings- og diskrimineringsombudet og videre saksgang

Ved brev mottatt av Likestillingsombudet 13. oktober 2005 krevde NTL lik lønn for likt arbeid utført av sivile og militære saksbehandlere i forsvarsdepartementet, under henvisning til blant annet likestillingsloven § 5.

Likestillings- og diskrimineringsombudet (ombudet) ga uttalelse i saken 4. august 2006. Ombudet fant at den lavere avlønningen av sivile saksbehandlere ikke var i strid med retten til likelønn etter likestillingsloven § 5.

I brev av 24. august 2006 klaget NTL på ombudets uttalelse.

Ombudet fastholdt sin uttalelse i saken.

Ombudet oversendte saken til behandling i Likestillings- og diskrimineringsnemnda (nemnda) ved brev av 26. september 2006.

Saken ble behandlet i nemndas møte 9. november 2006 i Oslo. I behandlingen av saken deltok nemndas medlemmer Aslak Syse (leder), Else Leona McClimans (nestleder), Thom Arne Hellerslia, Atle Larsen og Arnhild Taksdal.

Tor Hernes, Tarald Rike og Bente Baltersen møtte for NTL. Morten Larsen, Tom Simonsen og Berit Roksvåg møtte for Forsvarsdepartementet. Fra Likestillings- og diskrimineringsombudet møtte Heidi Wyller. Nemndas sekretariat var representert ved Geir Helgeland og Christel Kirkøen.

Partenes argumenter

NTL mener at den høyere avlønningen av de militære saksbehandlerne er i strid med likestillingsloven. Det vises til at begge grupper saksbehandlere utfører arbeid av lik verdi, at de lønnes etter samme tariffavtale, og at de befinner seg på samme nivå i samme virksomhet.

NTL påpeker at de militære saksbehandlerne i hovedsak er menn, mens andelen kvinner i sivile saksbehandlerstillinger er høyere.

NTL tilbakeviser at Forsvarsdepartementets kompetansebehov har endret seg, og at behovet for tilsatte med militær bakgrunn har økt. De viser til at det i Sikkerhetspolitisk avdeling er et flertall sivilt ansatte.

NTL påpeker at militærtillegget, som ga yrkesbefal en økning i regulativlønn på 3-4 lønnstrinn, ble gitt i 2001 og at det derfor har liten relevans i dag.

Det vises også til at de sivile lederne i departementet fikk sine lønninger tilpasset det militære lønnsnivået og at de dermed fikk høyere lønn i forbindelse med omorganiseringen.

Forsvarsdepartementet er ikke uenig i at arbeidet som utføres av sivile og militære saksbehandlere er av lik verdi. De mener likevel at lønnsforskjellene ikke er i strid med likestillingsloven. Departementet mener at lønnen er fastsatt ut fra kjønnsnøytrale kriterier. Det vises til at forskjellene i lønn mellom gruppene skyldes andre forhold enn kjønn, herunder overføring av militære saksbehandlere til Forsvarsdepartementet.

Departementet hevder å ha fått nye kompetansebehov etter overføringen, særlig knyttet til styringen av Forsvaret og krisehåndtering og internasjonalt samarbeid om forsvars- og sikkerhetspolitikken, og at dette kompetansebehovet i hovedsak må dekkes av militære arbeidstakere på oberstløytnantnivå eller majornivå som innehar den nødvendige kompetansen som følge av en unik etatsutdanning med krigsskoleutdanning og eventuelt høyere militær utdanning samt annen type yrkeserfaring enn de sivile medarbeiderne.

Departementet mener det er vesensforskjell på de to gruppene. Det opplyses at de militære saksbehandlerne sin hovedfunksjon er å tilføre departementet oppdaterte militærfaglige vurderinger som ledd i den løpende saksbehandling i forbindelse med egne utredningsoppdrag. Hensikten er å etablere en teamkompetanse hvor ulike typer sivil kompetanse og militærfaglig kompetanse gjensidig utfyller hverandre.

Departementet viser også til at høyere lønn er nødvendig for å rekruttere kvalifiserte militære saksbehandlere i konkurranse med andre attraktive oppgaver innenfor forsvaret. De må

konkurrere med Forsvarets militære organisasjon om den arbeidskraften de trenger til de militære saksbehandlerstillingene, og lønnsnivået for militære stillinger i departementet er derfor tilpasset lønnsnivået i Forsvarets militære organisasjon.

Departementet opplyser at innarbeiding av et militært tillegg ga yrkesbefal en økning i regulativlønn på 3-4 lønnstrinn. Dette tillegget var en kompensasjon for den særskilte belastningen som følger med offisersrollen.

Nemndas vurderinger

Nemnda kan ikke gi rettslig bindende pålegg til departementene, men har plikt til å gi uttalelse om hvorvidt forholdet er i strid med likestillingsloven, jf. diskrimineringsombudsloven § 9 andre ledd og § 7 første ledd andre punktum. Uttalelsen vil ikke være bindende.

Etter likestillingsloven § 5 første ledd skal kvinner og menn i samme virksomhet ha lik lønn for samme arbeid eller arbeid av lik verdi. At individer eller grupper utfører arbeid av lik verdi innebærer imidlertid ikke at de må ha samme lønn. Ulik avlønning er kun i strid med likestillingsloven dersom den er begrunnet i kjønn eller får en kjønnskjev virkning, og denne ulike avlønningen ikke har en saklig, nødvendig og proporsjonal begrunnelse, jf. § 5 første ledd andre punktum og § 3 første, tredje og fjerde ledd.

Ut fra fremlagt dokumentasjon og partenes forklaringer, finner nemnda ingen holdepunkter for at den ulike avlønningen av gruppene er begrunnet i kjønn.

Når det gjelder spørsmålet om kjønnskjev virkning, er det på den ene side slik at det er et flertall menn i den gruppen som rammes av ulik lønn (sivilt ansatte), og at det også er et flertall menn i sammenlikningsgruppen (militært ansatte). På den andre siden er det slik at det er en klart større andel av det totale antall kvinner på de aktuelle stillingsnivåene, som rammes av denne lønnsforskjellen, enn tilsvarende andel av det totale antall menn på samme stillingsnivå, sml. EU-domstolens uttalelse i sak C-167/97.

Nemnda finner ikke grunn til å gå nærmere inn på dette, da nemnda uansett finner at den ulike avlønningen er begrunnet i saklige, objektive ikke-kjønnsrelaterte forhold, og at den er nødvendig og ikke uforholdsmessig inngripende. Det vises i denne forbindelse til departementets anførsler, som i hovedsak tiltres. Den ulike lønnspraksisen faller således innunder unntaksregelen i § 3 fjerde ledd.

Nemnda har kommet til at den ulike avlønningen ikke er i strid med likestillingsloven § 5, jf. § 3.

Uttalelsen er enstemmig.

***

SAK 21/2006

Likestillings- og diskrimineringsnemnda gir følgende uttalelse:

Forsvarsdepartementet sin praksis med å lønne de militære saksbehandlerne i stillingene oberstløytnant, major og tilsvarende grader høyere enn de sivile saksbehandlerne i kategorien rådgiver/seniorrådgiver er ikke i strid med likestillingsloven § 5, jf. § 3.

Oslo, 9. november 2006

Aslak Syse
leder

Else Leona McClimans
nestleder

Thom Arne Hellerslia

Atle Larsen

Arnhild Taksdal